

Aleksandra SULIK-GÓRECKA

KORZYŚCI DYDAKTYCZNE ZE WSPÓŁPRACY UCZELNI EKONOMICZNEJ Z CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS (CIMA)

THE ANALYSIS OF DIDACTIC BENEFITS FROM THE COOPERATION BETWEEN UNIVERSITY OF ECONOMICS AND CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS (CIMA)

Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
ul. 1 Maja 50, 40-287 Katowice, e-mail: sulik_gorecka@ue.katowice.pl.

Summary. In the world of dynamic development of civilization, the meaning of higher education for national aims has come into great prominence. The goal of the paper is the analysis of profits, which universities as well as students can obtain from the cooperation between university and international organisation - Chartered Institute of Management Accountants. In the paper the contemporary requirements from universities and students' expectations have been described. Moreover, the role of the Chartered Institute of Management Accountants in development of managers qualifications has been presented. In the practical part of the paper, the author has described the results of questionnaire research about expectations of the students of University of Economics in Katowice.

Słowa kluczowe: rachunkowość zarządcza, controlling, CIMA, efekty kształcenia, sylabus, dydaktyka.
Key words: management accounting, controlling, CIMA, syllabus, didactic.

WSTĘP

W obliczu zmieniających się warunków życia oraz szybkiego postępu cywilizacyjnego znaczenie szkolnictwa wyższego w osiąganiu narodowych celów społecznych i gospodarczych stale rośnie. W Polsce uczelnie wyższe budują kapitał intelektualny i społeczny, kształcą studentów oraz prowadząc badania naukowe. Dla zdolności jednostek do podejmowania wyzwań współczesnego świata i elastycznego dostosowywania się do wymagań otoczenia kluczowe znaczenie ma rozwój oferowanych przez uczelnie wyższe technik kształcenia.

Celem artykułu jest przedstawienie korzyści, zarówno uczelni ekonomicznych, jak i studentów, wynikających ze współpracy z organizacją zawodową zrzeszającą praktyków, jaką jest CIMA (Chartered Institute of Management Accountants).

MATERIAŁ I METODY

W artykule wykorzystano literaturę przedmiotu oraz akty prawne. Dla zrealizowania celu badań przeprowadzono badania ankietowe studentów I i II stopnia Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

WSPÓŁCZESNE WYMAGANIA WOBEC UCZELNI EKONOMICZNYCH

Rozwój współczesnej gospodarki stawia nowe wyzwania przed uczelniami ekonomicznymi w Polsce. Wymagania pracodawców oraz rosnąca świadomość dotycząca wiedzy studentów stanowią decydujące czynniki, które uwzględniają uczelnie w procesie dydaktycznym.

Rola edukacji wyższej w Polsce wynika z tzw. procesu bolońskiego, który rozpoczął się 19 czerwca 1999 r., kiedy ministrowie edukacji 29 krajów podpisali Deklarację bolońską. W dokumencie tym zamieszczono zadania prowadzące do zbliżenia systemów szkolnictwa wyższego krajów europejskich. Głównym celem Deklaracji bolońskiej było stworzenie do 2010 roku europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego. Polska należy do krajów wdrażających Deklarację bolońską. Dowodem na to są działania zmierzające do szerokiego umiędzynarodowienia studiów, w tym m.in. do powszechnego stosowania suplementu do dyplomu, rozwijanie trójstopniowego systemu studiów i systemu punktów ECTS, powołanie Państwowej Komisji Akredytacyjnej, promowanie mobilności studentów, np. w ramach programu LLP / Erasmus lub dwustronnych umów międzynarodowych. Na Konferencji Ministrów Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EHEA) w Bukareszcie w dniach 26–27 kwietnia 2012, w której wzięło udział 47 delegacji krajów uczestniczących w procesie bolońskim, przedstawiciele Komisji Europejskiej, delegacje 23 państw spoza jej obszaru oraz przedstawiciele kilkunastu międzynarodowych organizacji, działających w sektorze szkolnictwa wyższego, ustanowiono cele szkolnictwa wyższego, jakie stara się zrealizować również Polska (Proces boloński, <http://www.nauka.gov.pl/proces-bolonski/proces-bolonski.html>). Należą do nich w szczególności:

- zapewnienie wysokiej jakości szkolnictwa wyższego dla wszystkich,
- zwiększenie zatrudnialności absolwentów,
- zwiększenie skali oraz jakości mobilności studiujących.

Zgodnie z aktualnym prawem o szkolnictwie wyższym, w którym obowiązujące wcześniej standardy zastąpiono efektami kształcenia, uczelnie wyższe zmodyfikowały swoje programy kształcenia dostosowując je do tzw. krajowych ram kwalifikacji (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego). W celu realizacji procesu bolońskiego polskie uczelnie powinny więc zwiększyć międzynarodową mobilność studentów i absolwentów, a także poprawić dostęp do kształcenia o wysokiej jakości.

Wysoka jakość kształcenia jest celem zarówno ustawodawców, jak i władz uczelni, a także pracowników dydaktycznych i studentów, będących odbiorcami wiedzy (Stępień i Pogodzińska-Mizdrak 2011)

Współczesne zadania stawiane uczelniom wyższym wymagają od nich przedsiębiorczości, zarezerwowanej dotychczas dla organizacji generujących zysk. W literaturze występują jednak prace dotyczące przedsiębiorczości w sektorze publicznym (Kraśnicka 2009), w tym przedsiębiorczości publicznych szkół wyższych (Clark 1998; López 2013). Odnosząc przedsiębiorczość do organizacji publicznych oraz szkolnictwa wyższego, należy od nich oczekiwać dostarczania korzyści lokalnym społecznościom, co wymaga kooperacji z organizacjami z sektorów prywatnego i społecznego oraz wdrożenia innowacji (Huczek 2008).

OCENA WYMAGAŃ WOBEC UCZELNII WYŻSZYCH W ODNIESIENIU DO WCZEŚNIEJSZYCH BADAŃ

Absolwenci współczesnych programów kształcenia powinni być przygotowani do pracy w przedsiębiorstwach na całym rynku europejskim, nie tylko polskim. Zasadniczą umiejętnością absolwenta powinno być przygotowanie do zarządzania zmianami. Współczesne przedsiębiorstwa działają w dynamicznym otoczeniu, a więc umiejętności szybkiego i elastycznego dostosowania się do otoczenia oraz wykorzystywania szans i przewidywania zagrożeń, należą do podstawowych cech współczesnego menedżera. Niezmiernie istotne jest to, aby absolwent nie traktował zdobytej wiedzy w sposób dogmatyczny, ale dopuszczał możliwość jej zanegowania, aby móc twórczo podchodzić do rozwiązywania problemów biznesowych. Od absolwenta współczesnej uczelni ekonomicznej należy ponadto oczekiwać przekonania o celowości rozwijania pracy zespołowej, o potrzebie autonomii decyzyjnej pracowników oraz tworzenia wśród nich atmosfery przedsiębiorczości i kreatywności. Należy budować sieć relacji między praktyką a nauką także poprzez przygotowywanie programów nauczania we współpracy z wiodącymi podmiotami na rynku. Obok ogólnego wykształcenia, teoretycznego, student powinien uzyskać odpowiedni zasób wiedzy z zakresu praktyki gospodarczej. Służyć temu mogą przygotowywane przez studentów, wspomniane już, programy, eseje czy biznesplany, dotyczące konkretnych przedsiębiorstw. O pozycji uczelni na tym rynku mogą też decydować posiadane certyfikaty, akredytacje krajowe i zagraniczne, realizacja eksperymentalnych programów studiów. Posiadanie przez uczelnię odpowiedniej akredytacji będzie również istotne dla osób studiujących (Rudolf 2005).

Na tle rozważań, dotyczących wymagań współczesnego świata wobec absolwentów uczelni ekonomicznych, rodzi się pytanie o aspiracje studentów i ich oczekiwania wobec uczelni, którą wybierają.

W latach 2000 i 2005 zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród studentów Akademii Ekonomicznej w Katowicach w grupach liczących odpowiednio 101 i 59 studentów. W trakcie badania studenci określili najważniejsze czynniki, które wpłynęły na wybór studiów w Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Były to: perspektywa dobrej pracy (67% ankietowanych), bezpłatna nauka (48%), lokalizacja uczelni (46%) oraz zainteresowania własne (45%). Do pozostałych wymienionych czynników należały: prestiż uczelni, opinie znajomych już studiujących na tej uczelni, tradycje rodzinne. Dla 16% ankietowanych studentów wybór studiów w AE Katowice był przypadkowy. W powtórzonym po 5 latach badaniu studenci udzielili nieco innych odpowiedzi. Do najważniejszych czynników decydujących o wyborze uczelni zaliczyli: bezpłatną naukę (66%), zainteresowania (58%) oraz prestiż uczelni (57%) Brali także pod uwagę perspektywę dobrej pracy i lokalizację uczelni. Tylko 10% ankietowanych potwierdziło, że studiuje w Akademii Ekonomicznej w Katowicach przez przypadek, co mogło świadczyć o bardziej świadomych i przemyślanych wyborach pozostałych badanych.

W obu badaniach padły pytania o największe atuty dydaktyczne Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Studenci wskazali, że jest nim kadra naukowa (85% studentów w roku 2000 i 86% w roku 2005). Do głównych słabości zaliczono natomiast: metody nauczania (odpowiednio 80% i 75%), metody oceny wyników (75% i 85%) czy programy nauczania

(67% i 58%). W 2000 roku 52% studentów stwierdziło, że przekazywana im wiedza jest użyteczna; niestety, w roku 2005 było o tym przekonanych tylko 29% studentów. Ponadto już w 2000 r. 88% studentów potwierdziło, że uczelnia akademicka powinna uczyć abstrakcyjnego myślenia i wnioskowania. Takie odpowiedzi sugerują istniejącą od dawna potrzebę zmian w programach nauczania. Oprócz przekazywania konkretnej wiedzy należy uczyć studentów umiejętności wychodzenia z sytuacji kryzysowych, radzenia sobie z niepewnością, rozwijania samodzielności, odporności na stres, zdolności do pracy zespołowej, nawyku ustawicznego dokształcania i wielu innych cech, bez których absolwentom trudno będzie poradzić sobie we współczesnej gospodarce (Śliwińska 2005).

W wyniku badań przeprowadzonych w roku 2011 przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego w grupie 4737 osób stwierdzono, że najważniejsze dla badanych są poziom nauczania i możliwość znalezienia pracy po zakończeniu studiów, przy czym dla starszych osób mniejsze znaczenie mają szanse na rynku pracy. Istotniejsza jest natomiast możliwość pogodzenia studiów z pracą. Starsi badani, wybierając studia, w mniejszym stopniu niż młodszy biorą pod uwagę możliwość wyjazdu za granicę (Wroczyńska 2013).

Badania motywów kształcenia studentów przeprowadzono również na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu, gdzie na 554 studentów aż 81% wskazało odpowiedź: „każdy od początku studiów powinien planować i dążyć do realizacji własnej kariery zawodowej”, a według 86% „studia są po to, aby przygotować studentów do przyszłej pracy zawodowej”. (Sławecki i Kąkolewicz-Wach 2012).

Definiowanie programów nauczania przez efekty kształcenia zrodziło potrzebę monitorowania zawodowych losów absolwentów szkół wyższych. Pionierskie badania w tym zakresie przeprowadził zespół ds. badania losów absolwentów z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (UEP), który przedstawił wyniki badań absolwentów kończących studia w latach 2011 / 2012, przeprowadzonych na próbie 1073 absolwentów. Zgodnie z badaniami w momencie kończenia studiów pracowało już prawie dwie trzecie absolwentów UEP; po roku odsetek ten wzrósł do 93,4. Zdecydowana większość absolwentów podjęła pracę w sektorze finansów i ubezpieczeń, a więc w sferze typowej dla absolwentów uczelni ekonomicznych. Tylko 15% absolwentów pracowało poza swoim zawodem (Buttler 2014). Takie wyniki badań sugerują, że wybór uczelni wyższej determinuje przyszłą drogę zawodową absolwentów.

ZNACZENIE CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS W DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO W KATOWICACH

Działalność dydaktyczna uznawana jest za nieodłączny element poznania naukowego, a nauczanie o wynikach uzyskanych w trakcie tego procesu stanowi istotę i pojęcie nauki (Czermiński i in. 2001).

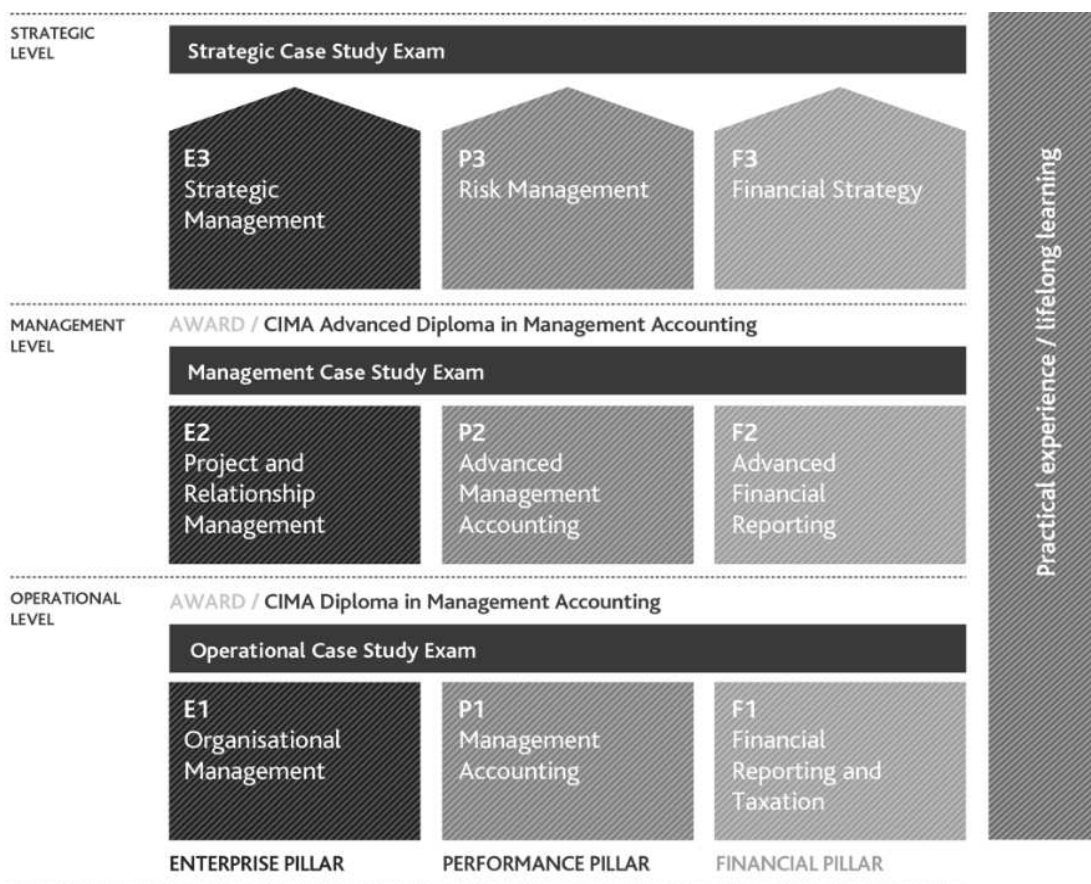
Kształcenie w ramach tak specyficznych obszarów, jak finanse i rachunkowość, wymaga staranności dydaktycznej ze względu ich interdyscyplinarność i związek z praktyką. Rachunkowość jest bowiem nauką stosowaną, ściśle powiązaną z praktyką, opiera się na niej i bezpośrednio jej służy (Sawicki 2007). Należy zwrócić uwagę na to, że rachunkowość funkcjonuje pod wpływem uwarunkowań środowiska, w którym działa, ale też wpływa na to środowisko i je kreuje (Szychta 2003).

Dążąc do spełnienia wymagań ustawowych, wynikających z krajowych ram kwalifikacji, a także chcąc spełnić oczekiwania studentów w zakresie kompleksowego przygotowania ich do podjęcia pracy zawodowej, UE w Katowicach nawiązała współpracę z Chartered Institute of Management Accountants (CIMA); koordynatorem tej współpracy została autorka niniejszego artykułu.

Celem CIMA, założonego w Londynie w 1919 roku, jest kształcenie profesjonalistów z dziedziny zarządzania finansami w ramach programu międzynarodowych kwalifikacji zawodowych w dziedzinie rachunkowości zarządczej. Obecnie CIMA jest prężną międzynarodową organizacją obejmującą ponad 195 000 członków oraz studentów ze 176 krajów świata (CIMA, www.cimaglobal.com). Pracodawcy z całego świata doceniają certyfikaty CIMA, a pracownicy, którym udało się je zdobyć, stają się często konsultantami, analitykami, kontrolerami finansowymi oraz dyrektorami finansowymi. CIMA od programów oferowanych przez klasyczne uniwersytety odróżnia przede wszystkim praktyczne podejście do kwestii związanych z zarządzaniem przedsiębiorstwem. Program i zakres kwalifikacji zostały stworzone na podstawie konsultacji z przedstawicielami międzynarodowych organizacji, odpowiadają więc ich oczekiwaniom. Międzynarodowa kwalifikacja CIMA jest ściśle powiązana z praktyką, a jej zakres tematyczny odzwierciedla bieżące potrzeby rynku i wymagania sektora finansowego.

W celu zdobycia wymaganych kwalifikacji trzeba osiąść podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa lub rachunkowości, zdobywając certyfikat CIMA z rachunkowości biznesowej (CIMA Certificate in Business Accounting) albo kończąc studia magisterskie z rachunkowości lub MBA. W ramach Certyfikatu CIMA z rachunkowości biznesowej są realizowane przedmioty, takie jak: podstawy rachunkowości zarządczej, podstawy matematyki ekonomicznej, podstawy rachunkowości finansowej, podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa, podstawy etyki, ładu korporacyjnego i prawa gospodarczego. Innym sposobem jest poświadczenie członkostwa w ICWAI, ICMAP lub ICMAB, poświadczenie członkostwa w instytucji afiliowanej IFAC lub udokumentowanie innych pokrewnych formalnych kwalifikacji uprawniających do zwolnień z egzaminów na poziomie certyfikatu CIMA z rachunkowości biznesowej (CIMA, <http://www.cimaglobal.com>). Struktura profesjonalnych kwalifikacji CIMA zaprezentowana została na ryc. 1. Struktura programu obejmuje trzy kolejne poziomy, poczynając od poziomu operacyjnego, poprzez poziom zarządczy, aż do poziomu strategicznego. Przyjęta kolejność umożliwia stopniowe zdobywanie wiedzy i zapewnia umiejętności potrzebne w nowoczesnym przedsiębiorstwie. Przykładowo osoba, która zrealizowała poziom operacyjny powinna posiadać umiejętności przygotowywania sprawozdania finansowego, a także informację na potrzeby rachunkowości zarządczej i używać odpowiednich narzędzi w podejmowaniu decyzji zarządczych. Po zaliczeniu tego poziomu studiujący otrzymuje dyplom CIMA z rachunkowości zarządczej (CIMA Diploma in Management Accounting).

Po zrealizowaniu tego poziomu zarządzania student powinien, przykładowo, samodzielnie przygotowywać sprawozdania grupy kapitałowej, podejmować decyzje o cenach i produktach, mając podstawy analityczne podejmowania decyzji, i umiejętnie zarządzać projektami i relacjami. Po zaliczeniu tego poziomu studiujący otrzymuje dyplom CIMA z rachunkowości zarządczej na poziomie zaawansowanym (CIMA Advanced Diploma in Management Accounting).

Ryc. 1. Struktura profesjonalnej kwalifikacji CIMA
 Źródło: CIMA (<http://cimaglobal.com>).

Ostatni strategiczny poziom zdobywania wiedzy gwarantuje zdobycie takich umiejętności, jak formułowanie strategii finansowych i zarządzanie relacjami strategicznymi, przy jednoczesnym zarządzaniu ryzykiem i wykorzystaniu wiedzy nabytej na poziomie operacyjnym i zarządczym. Pełna kwalifikacja CIMA wymaga zdania 12 egzaminów, w tym dziewięciu testów obiektywnych wielokrotnego wyboru oraz przygotowania trzech kompleksowych studiów przypadków.

W związku ze skomplikowanym procesem porównywania programów kształcenia, realizowanych na UE w Katowicach, tłumaczenia ich na język angielski i weryfikacji w centrali w Londynie z sylabusami CIMA, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach podpisał z CIMA umowę o realizowaniu wspólnego programu. Absolwenci programu UE & CIMA DMA mogą uzyskać dyplom CIMA Diploma in Management Accounting po spełnieniu warunków określonych w regulaminie. Warunki te obejmują m.in. ukończenie odpowiednich studiów magisterskich na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń UE oraz zdanie standaryzowanego przez CIMA praktycznego egzaminu w języku angielskim *Operational level case study*. Studenci UE uzyskują więc zwolnienia z modułów E1, F1 i P1, zaprezentowanych na ryc. 1. Przygotowanie do egzaminu praktycznego stanowi duże wyzwanie zarówno dla studentów, jak i wykładowców, którzy również powinni uwzględnić w swoich sposobach kształcenia wymagania CIMA. Ponieważ współpraca UE w Katowicach z CIMA jest na początkowym etapie, autorka artykułu uznała za interesujące zbadanie oczekiwań studentów w zakresie zdobycia dodatkowych kwalifikacji oraz potwierdzenie ich wiedzy w zakresie oferowanego przez uczelnię nowego programu kształcenia.

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH STUDENTÓW DOTYCZĄCYCH ICH OCZEKIWAŃ WOBEC PROCESU KSZTAŁCENIA NA UNIWERSYTECIE EKONOMICZNYM W KATOWICACH

Dążąc do realizacji celu artykułu oraz biorąc pod uwagę zaprezentowany przegląd wyników badań, opracowano ankietę na potrzeby uzyskania opinii studentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Badania przeprowadzono na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń w listopadzie 2015 roku na próbie 148 studentów studiów niestacjonarnych II stopnia, 92 studentów studiów stacjonarnych I stopnia oraz 125 studentów studiów stacjonarnych II stopnia. Wśród ankietowanych przeważały kobiety (82%). Najwięcej respondentów było w przedziale wiekowym 20–30 lat oraz 31–40 lat. Odpowiedzi na pytanie, dotyczące czynników decydujących o wyborze UE w Katowicach, zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie o czynniki, które zadecydowały o wyborze UE (zaokrąglenie do 1%)

Czynnik	Procent ankietowanych w 2015 r.	Procent ankietowanych w 2005 r.	Procent ankietowanych w 2000 r.
Perspektywa dobrej pracy	71	66	67
Bezpłatna nauka	30	58	48
Lokalizacja uczelni	20	46	46
Zbieżność z zainteresowaniami	65	bd	45
Prestiż uczelni	80	57	bd
Kadra naukowa	80	86	85
Współpraca międzynarodowa	28	bd	bd
Wspólne programy kształcenia z zawodowymi organizacjami	15	bd	bd
Przypadek	8	10	16

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego oraz badań z lat 2000 i 2005 (Sliwińska 2005).

Zaprezentowane odpowiedzi nie odbiegają znacznie od omówionych wyżej badań przeprowadzonych w latach 2000 oraz 2005. Badani studenci w większości (73%) potwierdzili, że przekazywana im wiedza jest użyteczna. Dla 14%, którzy stwierdzili, że tak nie jest, głównym mankamentem przekazywanej wiedzy był niewystarczający związek z praktyką. Ankietowani za mocne strony uczelni uważają: kadre naukową – 80% ankietowanych, duży wybór specjalności – 62%, metody nauczania – 35%, współpracę międzynarodową uczelni – 28%. Wśród oczekiwanych przez studentów korzyści po skończeniu studiów pojawiały się: znalezienie dobrej płatnej pracy, awans, pozyskanie lepszego stanowiska pracy, poszerzenie wiedzy teoretycznej oraz praktycznej, podwyższenie wynagrodzenia, własna satysfakcja. Z tabeli 1 wynika, że tylko 15% studentów przy wyborze uczelni wyższej kierowało się możliwością realizowania wspólnego programu z zawodowymi organizacjami, co wynikało, być może, z braku znajomości takich organizacji. Wśród ankietowanych tylko 30% znało organizację CIMA. Jednocześnie aż 75% uznało możliwość zdobycia certyfikatu międzynarodowej organizacji CIMA łącznie z dyplomem UE za czynnik zwiększający szanse na rynku pracy. Badani za przydatny uznali certyfikat, ponieważ aż 40% z nich zamierza

zostać księgowymi, 8% – biegłymi rewidentami, a 22% – menedżerami. Takie wyniki świadczą o chęci podjęcia pracy w obszarach, do których przygotowują ich studia na UE. 57% badanych studentów potwierdziło, że słyszało już o rozpoczęciu wspólnego programu z CIMA. Większość studentów potwierdziła jednak konieczność zorganizowania dodatkowej promocji wspólnego programu z CIMA, co świadczy o braku dostatecznej wiedzy o korzyściach, jakie mogą osiągnąć dzięki wspólnemu programowi. Studenci sądzą przy tym, że zdobycie certyfikatu wiąże się z dodatkowym bardzo intensywnym (wynoszącym 15%) lub intensywnym (wynoszącym 12%) wysiłkiem. Dla 45% ankietowanych przeszkodą w zdobyciu certyfikatu są koszty z tym związane. Wśród ankietowanych 40% zadeklarowało chęć przystąpienia do wspólnego programu, 25% nie ma na ten temat zdania, a 35% zdecydowanie odmówiło chęci do podjęcia takiej decyzji.

Etyka dydaktyczna wymaga świadczenia usług przez nauczycieli akademickich na najwyższym poziomie; miernikami może być stopień przygotowania studentów do przyszłej pracy, poziom ich satysfakcji po ukończeniu studiów oraz znalezienie przez nich adekwatnej do specjalizacji pracy. Badania ankietowe w trakcie studiów pozwalają na wykrycie słabości nauczania i dają możliwość lepszego dopasowania uczelni do oczekiwań studentów.

PODSUMOWANIE

Podsumowując, należy podkreślić, że postępująca globalizacja biznesu sprzyja popularności kwalifikacji uznawanych na całym świecie. Pracodawcy coraz częściej w trakcie rekrutacji zwracają uwagę na to, czy kandydat podejmuje wysiłek uzyskania międzynarodowych kwalifikacji; na niektórych stanowiskach, takich jak kontroler finansowy, uzyskanie międzynarodowej kwalifikacji jest obowiązkowym elementem.

Zaprezentowany przykład wdrożenia współpracy z Chartered Institute of Management Accountants przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach nie wymaga dużych nakładów finansowych. Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na realizację celu artykułu oraz na wyciągnięcie wniosku, że studenci wśród wielu korzyści płynących z wyboru tej uczelni wymieniają również współpracę z międzynarodowymi organizacjami, a aż 40% badanych zadeklarowało wzięcie udziału we wspólnym programie. Należy więc spodziewać się, że współpraca nawiązana przez uczelnię wpłynie na wzrost liczby studentów i może być źródłem utrzymania trwałej przewagi konkurencyjnej uczelni. Tworzenie sieci relacji między praktyką a nauką, dzięki przygotowaniu programów nauczania we współpracy z międzynarodowymi organizacjami, jest również zobowiązaniem uczelni, wymagającym zaangażowania ze strony wykładowców i pracowników uczelni.

PIŚMIENNICTWO

- Buttler D.** 2014. Absolwenci Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu na rynku pracy. *Eduk. Ekon. Menedż.* 2(32), 195–208.
- CIMA**, <http://www.cimaglobal.com>, dostęp: 2.11.2016.
- Clark B.** 1998. *Creating Entrepreneurial University: Organizational pathways of transition*. Paris, International Association of Universities.

- Czermiński A., Czerska M., Nogalski B., Rutka R., Apanowicz J.** 2001. Zarządzanie organizacjami. Toruń, TNOiK Dom Organizatora, 48–73.
- Huczek M.** 2008. Przedsiębiorczość sektora publicznego. Zesz. Nauk. WSH 1, 22–25.
- Kraśnicka T.** 2009. Przedsiębiorczość sektora publicznego i jego uwarunkowania, w: Zarządzanie publiczne – elementy teorii i praktyki. Red. A. Frączkiewicz-Wronka. Katowice, Wydaw. UE w Katowicach.
- López A.S.** 2013. Towards a model of entrepreneurial universities: significance, theory and research implications. Rev. Manag. Inn. Creat. 6, 1–15.
- Proces boloński**, <http://www.nauka.gov.pl/proces-bolonski>, dostęp: 2.11.2016 r.
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.** DzU z 2011 r., nr 253, poz. 1520.
- Rudolf S.** 2005. Pożądane kierunki zmian w systemie edukacji ekonomicznej, w: Uczelnia oparta na wiedzy. Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w szkolnictwie wyższym. Red. T. Gołębiowski, M. Dąbrowski, B. Mierzejewska. Warszawa, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, 11–19.
- Sawicki K.** 2007. Wybrane kierunki rozwoju rachunkowości, w: Rachunkowość wczoraj, dziś, jutro. Red. T. Cebrowska, A. Kowalik, R. Stępień. Warszawa, SKwP, 586.
- Sławecki B., Kąkolewicz-Wach A.** 2012. Chcemy pracy! – motywacje i oczekiwania studentów wobec uczelni ekonomicznych. Eduk. Ekon. Menedż. Probl. Innov. Proj. 3(25), 149–164.
- Stępień M., Pogodzińska-Mizdrak E.** 2011. Wybrane problemy dydaktyczne rachunkowości w uczelni wyższej. Zesz. Nauk. UE Krak. 849, 109–129.
- Szychta A.** 2003. Cele rachunkowości jednostek gospodarczych a główne tendencje rozwoju praktyki i teorii rachunkowości. Zesz. Teoret. Rach. 17(73), 133–134.
- Śliwińska K.** 2005. Wizja szkoły wyższej. Kierunki rozwoju procesów dydaktycznych na tle postaw i aspiracji młodzieży akademickiej, w: Uczelnia oparta na wiedzy. Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w szkolnictwie wyższym. Red. T. Gołębiowski, M. Dąbrowski, B. Mierzejewska. Warszawa, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, 20–25.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.** DzU z 2005 r., nr 164, poz. 1365.
- Wroczyńska A.** 2013. Oczekiwania współczesnych studentów wobec uczelni wyższych – prezentacja wyników prowadzonych badań. Stud. BAS 3(35), 249–272.

